

Vrije keuze tussen p

Algemeen

[Nicolas Gryson en Mia Eeckhout*]

Op een internationale conferentie in Parijs werden de resultaten van vier jaar onderzoek rond de coëxistentie en traceerbaarheid van gmo's met non-gmo's in de voedselketen gepresenteerd. Daarbij werd ook de visie van de Europese Commissie weergegeven op coëxistentie. Volgens de Commissie is coëxistentie op basis van het subsidiariteitsprincipe de beste optie.

De totale oppervlakte gm-mais vertegenwoordigt ongeveer 1,2 procent van de totale maisproductie binnen de EU.

Het Co-Extra project kadert in het zesde Kaderprogramma van de EU en heeft tot doel de implementatie van coëxistentie-maatregelen te ondersteunen en het debat tussen de verschillende belanghebbende stakeholders te bevorderen.

De jaarlijkse wetenschappelijke bijeenkomst in Parijs van de verschillende deelnemende onderzoekers werd afgesloten met een workshop, waarbij ook de stakeholders (zaadleveranciers, landbouwers, levensmiddelen- en diervoederfabrikanten, consumenten, beleidsmakers) worden betrokken. Julien Mousnier,

adviseur van EU-Landbouwcommissaris Mariann Fischer Boel, gaf tijdens de conferentie de visie van de Europese Commissie weer inzake de coëxistentie van gmo en non-gmo voedselketen.

Multifunctioneel

De Europese Commissie werkte de afgelopen jaren aan een regeling rondom de coëxistentie van gmo's met conventionele en biologische landbouw. Deze regeling moet de mogelijkheid tot een individuele keuze van landbouwers en consument garanderen. In de Richtlijn 2001/18/EG

inzake de doelbewuste introductie van gmo's in het milieu werd het coëxistentieprincipe ingevoerd. Volgens Artikel 26a uit deze Richtlijn kunnen lidstaten passende maatregelen nemen om de niet-doelbewuste aanwezigheid van gmo's in andere producten te voorkomen. De Verordening (EG) 1829/2003 en Verordening (EG) 1830/2003 leggen bovendien het gebruik in levensmiddelen en diervoeders vast, evenals de etiketterings- en traceerbaarheidsplicht van dergelijke producten. Aanbeveling 2003/556/EG van de Commissie heeft tot doel de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van nationale (wetgevings)strategieën op het gebied van coëxistentie. Aangezien de milieu- en gezondheidsaspecten van de teelt van gmo's in de autorisatieprocedure zijn opgenomen, richten de coëxistentieregels zich enkel op de technische scheidingsmaatregelen en de eventuele economische gevolgen van vermenging van gmo's en non-gmo's.

n productiesystemen

Visie van Europese Commissie op gmo-coëxistentie

Behoeftes

De Europese Commissie gaat dus uit van een multifunctionele landbouw, waarbij de verschillende productiesystemen corresponderen met verschillende behoeftes van de consument, alsook met verschillende markten en verschillende regio's en rurale gebieden binnen de EU. Ondanks het feit dat de landbouwer de vrije keuze heeft tussen conventionele landbouw, biologische landbouw of een landbouw gebaseerd op de teelt van gmo's, blijft het areaal aan deze gewassen in Europa beperkt. In 2008 werd in zes lidstaten gm-mais, resistent tegen Lepidoptera, geteeld. De totale oppervlakte van ongeveer 100.000 ha vertegenwoordigt ongeveer 1,2 procent van de totale maisproductie binnen de EU. Daarnaast worden evenwel grote hoeveelheden gmo's geïmporteerd, voornamelijk soja, die in de diervoederproductie wordt aangewend.

Rapport

Om het belang van coëxistentie te onderstrepen, verscheen in april een tweede rapport van de Europese Commissie. Het rapport geeft de verschillende maatregelen weer (zie kader) die reeds door vijftien lidstaten zijn aangenomen (Oostenrijk, Duitsland, België, Denemarken, Frankrijk, Hongarije, Letland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Portugal, Roemenië, Zweden, Slowakije en de Tsjechische Republiek). Het vormt de basis voor regeringen, in het bijzonder de regeringen die nog nationale maatregelen moeten invoeren, en beleidsmakers om verschillende werkwijzen te vergelijken, te evalueren en te implementeren.

Lidstaten

Ondanks de Europese harmonisatie van de wetgeving rondom de autorisatie, de etikettering en de traceerbaarheid van gmo's, blijft de implementatie van een gmo-landbouw een kwestie van de lidsta-

ten. De Europese Commissie ziet er in deze context enkel op toe dat de maatregelen die op nationaal niveau worden genomen in overeenstemming zijn met de Europese wetgeving. „De nationale autoriteiten zijn in het algemeen beter geplaatst om de meest efficiënte en praktische maatregelen voor coëxistentie vast te leggen, in functie van de lokale landbouw- en klimaatomstandigheden”, zo oordeelt de Commissie. Dientengevolge beschikken de nationale autoriteiten over een brede manoeuvreerruimte.

Het is bijvoorbeeld mogelijk dat specifieke zones worden vastgelegd waarbinnen enkel een gm-variëteit of geen enkel gmo mag worden geteeld. De landbouwers in dat gebied moeten dan samen kiezen tussen conventionele, biologische of gmo-landbouw. Deze maatregelen dienen evenwel te zijn gebaseerd op een vrijwillige keuze van de betrokkenen. De nationale autoriteiten kunnen eveneens regels opstellen met betrekking tot de aansprakelijkheid die voortvloeit uit de (economische) schade die optreedt bij het mengen van conventionele en gm-teelten. Elke lidstaat beschikt hierbij over compensatieregels binnen de eigen nationale wetgeving. In sommige lidstaten werd daarbij evenwel geopteerd om ook

specifieke compensatieregels in te voeren voor de coëxistentie met gm-gewassen.

Europese Commissie

De Europese Commissie acht de aanpak van coëxistentie volgens het subsidiariteitsprincipe de beste optie, waardoor verdere harmonisatie in dit domein niet wordt verwacht. Deze mening wordt ook door de meeste lidstaten gedeeld. Enkel in geval sprake is van een risico of risicobeoordeling ondersteunen de lidstaten een geharmoniseerde aanpak.

Toch is enige technische samenwerking noodzakelijk. Hiertoe werd in 2006 het Europese Bureau voor Co-existentie (ECoB) opgericht. Haar opdracht bestaat erin de Commissie te ondersteunen bij het opstellen van technische richtsnoeren over gewasspecifieke coëxistentie maatregelen door het overleg samen met en tussen de lidstaten en betrokken groepen van belanghebbenden te bevorderen. In 2012 zal de Commissie, op basis van door de lidstaten verstrekte informatie, verslag uitbrengen over de stand van zaken op het gebied van coëxistentie in de lidstaten. ■

** Nicolas Gryson en Mia Eeckhout zijn werkzaam bij Vakgroep evensmiddelenwetenschappen en -technologie Hogeschool Gent.*

Conclusies rapport

De belangrijkste conclusies van het rapport van de Europese Commissie zijn:

- de verschillende EU-lidstaten boekten de laatste jaren aanzienlijke vooruitgang in de opstelling van wetgeving met betrekking tot coëxistentie;
- de gmo-productie is licht gestegen, maar blijft toch beperkt;
- de teelt van gmo's heeft geen aanwijsbare schade aangetoond aan de bestaande conventionele landbouw;
- de coëxistentie maatregelen variëren tussen de lidstaten vanwege regionale verschillen, te wijten aan bijvoorbeeld de grootte van percelen en klimaatomstandigheden;
- tot op heden hebben de verschillende regels in grensgebieden tussen verschillende landen niet tot problemen geleid.